

2. Лебедик Л. В. Розвиток професійної компетентності педагогів закладів позашкільної освіти на основі педагогічних поглядів Григорія Сковороди. *Сучасні рецепції світоглядно-ціннісних орієнтирів Григорія Сковороди* : колективна монографія / за заг. ред. к.ю.н. Д. С. Луніна. Полтава : Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», 2022. С. 89–97.

3. Стрельников В. Ю. Концептуальні засади підвищення кваліфікації педагогів закладу позашкільної освіти еколого-натуралістичного профілю. *Освітній фактор. Всеукраїнський науково-педагогічний журнал*. 2022. С. 106–109. URI: <http://dspace.pnpu.edu.ua/handle/123456789/19211> (дата звернення: 12.10.2023).

4. Стрельников В. Ю. Технології «діадної взаємодії» та ситуаційного навчання студентів. *Педагогічні науки*. Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2018. Вип. 71. С. 34–38. URL : <http://dspace.pnpu.edu.ua/handle/123456789/10120> (дата звернення: 12.10.2023).

5. Lesya Lebedyk, Viktor Strelnikov. Educational space of continuous education of teachers: a facilitating approach. *Educational space: post-non-classical perspectives* / eds. Dimitrina Kamenova, Svitlana Arkhyrova. Varna : Varna university of management, 2023. 261 p. P. 128–157.

УДК 379.091.113:17.022.1

В. М. КОКОЗА, здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки» освітньо-професійної програми «Позашкільна освіта» кафедри мистецтвознавства та позашкільної освіти Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка;

Л. В. ЛЕБЕДИК, доктор педагогічних наук, доцент, доцент кафедри мистецтвознавства та позашкільної освіти Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка

ІМІДЖ СУЧАСНОГО КЕРІВНИКА ЗАКЛАДУ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

У статті окреслено шляхи, педагогічні умови підготовки керівників закладів позашкільної освіти до створення позитивного професійного іміджу, структурні компоненти професійного іміджу керівника закладу позашкільної освіти та структуру його готовності до означеної діяльності.

Ключові слова: професійний імідж, керівник закладу позашкільної освіти, освітньо-професійна програма «Позашкільна освіта», підготовка, розвиток.

Дедалі більшого значення у сучасних умовах набуває здатність керівників закладів позашкільної освіти до самовдосконалення, підвищення рівня фахової майстерності, побудови професійного іміджу, який створює і репрезентує імідж закладу позашкільної освіти.

Аналіз джерел показав, що деякі аспекти підготовки керівників закладів освіти до створення професійного іміджу вже досліджувалися у вітчизняній науці [1–5 та ін.]. Проблема створення чи конструювання іміджу (іміджування) почала цікавити наукову громадськість Європі й США, починаючи із другої половини ХХ століття (Б. Андерсон, П. Берд, Л. Браун, Д. Бурстін, С. Вільямс, М. Вудкок, Дж. Груніг, Ф. Девіс, Дж. Джеймс, Х. Мамзер, Л. Робертс, М. Спіллейн, Дж. Ягер та ін.), а з кінця ХХ століття і в Україні. Однак, проблема складників професійного іміджу керівників закладів позашкільної освіти залишається малодослідженою.

Спочатку визначимо сутність ключового поняття дослідження «професійний імідж керівника закладу позашкільної освіти» – якісна характеристика особистості керівника закладу позашкільної освіти, що сприяє прояві в нього особистісних якостей, внутрішніх установок, життєвих позицій, знань і професіоналізму, зважаючи на зовнішні виразники (зовнішній вигляд, поведінку, особливості вербального і невербального спілкування, специфіку оформлення створеного ним середовища), які суттєво впливають на організацію міжособистісних взаємин і реалізацію професійних функцій керівника закладу позашкільної освіти.

Структурними компонентами професійного іміджу керівника закладу позашкільної освіти є: а) візуальний – зовнішній вигляд, невербальні засоби комунікації, предметне середовище керівника закладу позашкільної освіти; б) аудіальний – володіння технікою та комунікативними якостями мовлення, ораторським

мистецтвом; в) професійний – компетентність керівника закладу позашкільної освіти, якість його праці, досвід, репутація, вміння удосконалюватися; г) внутрішній – педагогічна спрямованість, психічне, психологічне, соціальне, духовне здоров'я; особистісно-професійні якості керівника закладу позашкільної освіти.

Підготовку керівників закладів позашкільної освіти до створення позитивного іміджу визначаємо як процес становлення керівника закладу позашкільної освіти, який передбачає опанування знаннями, вміннями і навичками із педагогічної іміджології, які ґрунтуються на знаннях педагогіки, психології, методики позашкільної освіти, педагогічної майстерності, етики і психології педагогічного спілкування, фахових вміннях керівника закладу позашкільної освіти, та можливість їх застосування в реальних умовах.

Готовність керівника закладу позашкільної освіти до створення власного професійного іміджу є професійно-особистісним утворенням, який поєднує спрямованість керівника закладу позашкільної освіти, його особистісно-професійні якості, психолого-педагогічні, методичні знання, вміння й навички у сфері педагогічного іміджотворення, які необхідні для здійснення ним професійних функцій, успішної взаємодії з усіма учасниками освітнього процесу, створення і репрезентації особистого професійного іміджу.

На основі аналізу праць, пов'язаних із професійною підготовкою керівників закладів позашкільної освіти, розкрито сутність процесу підготовки керівників закладів позашкільної освіти до створення професійного іміджу. Ця підготовка передбачає їх ознайомлення з науковими основами, специфікою майбутньої професії керівника закладу позашкільної освіти, розвиток системи професійних знань, умінь, навичок, професійно значущих якостей, розвитку основ педагогічної майстерності, які є підґрунтям готовності керівників закладів позашкільної освіти до іміджотворчої діяльності.

У структурі готовності керівника закладу позашкільної освіти до створення професійного іміджу виокремлюємо компоненти: а) мотиваційний; б) когнітивний; в) операційний:

а) *мотиваційний компонент* передбачає наявність у керівника закладу позашкільної освіти педагогічної спрямованості та необхідних для цієї професії особистісно-професійних якостей;

б) *когнітивний компонент* готовності керівників закладів позашкільної освіти до створення професійного іміджу характеризується сформованістю системи професійних знань (із психології, педагогіки, фахової методики, педагогічної іміджології);

в) *операційний компонент* передбачає вміння керівника закладу позашкільної освіти рекламувати себе, взаємодіяти з різними учасниками освітнього процесу, правильно добирати і використовувати необхідні засоби демонстрування власного професійного іміджу, здатність до рефлексії, адекватного оцінювання свого іміджу.

Із метою оцінювання рівнів сформованості готовності керівників закладів позашкільної освіти до створення професійного іміджу розроблено й обґрунтовано відповідні компонентам показники: а) показниками мотиваційного критерію є: сформованість професійних мотивів, потреб, інтересів, ціннісних орієнтацій, наявність ідеалу керівника закладу позашкільної освіти та адекватних йому особистісно-професійних якостей, мотивація до створення професійного іміджу керівника закладу позашкільної освіти, потреба у професійному саморозвитку, самовдосконаленні, підтриманні професійного іміджу керівника закладу позашкільної освіти; б) показниками когнітивного критерію є: наявність знань педагогіки, психології, методики викладання, основ педагогічної майстерності, іміджології професіонала, технологій побудови, розвитку і коригування професійного іміджу керівника закладу

позашкільної освіти; в) показниками операційного критерію є: вміння аналізувати й оцінювати складники свого професійного іміджу як керівника, опрацьовувати інформацію, коригувати власний імідж як керівника закладу позашкільної освіти, адаптувати інформацію згідно рівня професійної компетентності, створювати рекламу про себе і рекламувати себе як керівника і професіонала, добирати засоби демонстрування і підтримання професійного іміджу в ситуаціях взаємодії з різними учасниками освітнього процесу згідно сучасних вимог до керівника закладу позашкільної освіти.

Педагогічними умовами, що забезпечують підготовку керівників закладів позашкільної освіти до створення професійного іміджу, визначено: 1) забезпечення позитивної мотивації керівників закладів позашкільної освіти до побудови професійного іміджу; 2) створення сприятливого освітнього середовища для вироблення в керівників закладів позашкільної освіти умінь і навичок іміджотворчої діяльності; 3) реалізація керівниками закладів позашкільної освіти знань і вмінь у практиці іміджотворення.

Найбільш дієвими формами організації процесу підготовки керівників закладів позашкільної освіти до створення власного іміджу визначено різновиди лекції – проблемна, лекція-конференція, лекція-дискусія, лекція-візуалізація, з аналізом конкретних ситуацій, з наперед запланованими помилками, а також практичні, лабораторні заняття, тренінг, індивідуальна робота.

Таким чином, комплексне використання спектру традиційних та інноваційних методів навчання (активних й інтерактивних) сприяє формуванню в керівників закладів позашкільної освіти мотивації до побудови власного образу професіонала, знань про професійний імідж керівника закладу позашкільної освіти, способи його проектування, конструювання,

розвитку, удосконалення і коригування, вироблення належних умінь і навичок іміджотворчої діяльності, розвитку установки на створення і постійне оновлення власного професійного іміджу в професійній діяльності.

Перспективними напрямками подальших наукових студіювань визначено: розвиток власного іміджу керівника закладу позашкільної освіти, розвиток готовності керівників закладів позашкільної освіти до використання в професійній діяльності знань із педагогічної іміджології в умовах неперервної освіти, підготовку керівників закладів позашкільної освіти до створення іміджу закладу позашкільної освіти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Лебедик Л. В. Педагогічні погляди Григорія Сковороди як дороговказ для педагогів закладів позашкільної освіти. *Імідж сучасного педагога*. 2022. № 4 (205). С. 115–119.

2. Лебедик Л. В. Формування професійної компетентності майбутніх педагогів для закладів позашкільної освіти. *Лише той Учитель, хто живе так, як навчає* : матеріали Всеукр. наук.-практ. онлайн-конф. з міжнар. участю, присвяченої Всесвітньому дню філософії, 17 листоп. 2022 р. Полтава : ПАНУ, 2023. С. 240–244.

3. Стрельников В. Ю. Дослідження освітнього середовища: корпоративний імідж навчального закладу. *Імідж сучасного педагога*. 2001. № 2. С. 2–5.

4. Стрельников В. Ю. Педагогічна культура – основа іміджу сучасного педагога. *Імідж сучасного педагога*. 2000. № 4–5. С. 6–8.

5. Стрельников В. Ю. Сучасна іміджологія – вчителю. *Імідж сучасного педагога*. 1999. № 4. С. 2–5.